

Мотліч Юрій Олегович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

аспірант кафедри криміналістики

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЩО ВЧИНЯЄ КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Проблема існування корупції в Україні стосується різних інститутів державної влади та рівнів їх функціонування. Існування такого негативного явища як корупція у суспільстві пов'язане із рядом факторів, що безпосередньо детермінують його та перешкоджають реалізації державної політики із протидії корупції. Слід погодитися з С.А. Задорожним, який серед таких чинників називає правові, управлінські, політичні, економічні, соціальні, ідеологічні, культурні, психологічні та деякі інші [1, с. 97-100]. Фактично, корупція виступає невід'ємним атрибутом існування людського суспільства, що не зменшує, а лише підкреслює її суспільну небезпечність, яка проявляється у негативному впливі на практично усі сфери людського життя. Тому постійне удосконалення існуючих та розробка нових криміналістичних рекомендацій із виявлення проявів корупції є надзвичайно актуальним на сьогоднішній день, особливо це стосується сфери діяльності органів місцевого самоврядування.

Безперечно успішність боротьби із корупційними злочинами багато в чому залежить від швидкості та якості здійснення розкриття та розслідування корупційних злочинів. При цьому результативність діяльності співробітників органів досудового розслідування багато в чому залежить від обсягу тієї інформації, якою вони володіють на початку та у ході здійснення розслідування. Тому одним із надзвичайно важливих джерел інформації для слідчого виступають відомості про особу злочинця, що вчиняє корупційні злочини в органах місцевого самоврядування. Необхідно відзначити, що характеристика особи злочинця

виступає важливим елементом криміналістичної характеристики даного виду злочинів.

У даній категорії злочинів злочинцем виступає особа, яка, будучи уповноваженою на виконання функцій місцевого самоврядування, використовує надані їй службові повноваження та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб. Разом з тим законодавець криміналізував дії таких осіб, які звертаються до службових осіб органів місцевого самоврядування з обіцянкою/пропозицією чи безпосередньо надають їм неправомірну вигоду [2].

Зосереджуючи свою увагу на криміналістичній характеристиці службової особи як суб'єкта вчинення корупційних злочинів у сфері місцевого самоврядування, необхідно звернути увагу на систему ознак такої особи, які можна поділити на декілька груп: соціальні (соціально-демографічні), біологічні та психологічні (психолого-етичні) [3, с. 156-157].

Аналізуючи соціально-демографічні та біологічні ознаки особи злочинця слід вказати на те, що дві третини злочинів даної категорії вчиняються чоловіками у віці від 30 до 60 років. Для таких осіб характерною є наявність вищої освіти та достатньо високий рівень інтелектуального розвитку, що безпосередньо пов'язане із тими службовими посадами, які вони займають. Такі особи в більшості випадків проживають у повних сім'ях. Разом з тим, попри певну системність вчинення злочинних дій корупційної спрямованості, вони не мають судимостей.

Що стосується психолого-етичних характеристик особи злочинця, то слід враховувати твердження А.Ф. Зелінського про те, що інтелектуальні, вольові та емоційні особливості особи безпосереднім чином впливають на вибір способу дії та діяльність [4, с. 17]. Тобто такі злочинці, що вчиняють корупційні злочини в органах місцевого самоврядування, характеризуються певною деформацією ціннісних орієнтирів, зневажливим ставленням до громадських, державних

інтересів. Основними пріоритетами для таких осіб виступають власні інтереси та задоволення власних корисливих цілей.

Крім того слід відзначити, що вчинення злочинів даної категорії вимагає від осіб високого професійного рівня, що дозволяє їм розуміти перспективи можливих зловживань своїми службовими повноваженням та прогнозувати ті можливості, що перед ними відкриваються. Також, такі злочинці є досить комунікабельними, ініціативними та активними, володіють певними організаторськими здібностями.

Значення такої типової інформації про особу злочинця полягає в можливості її використання слідчим при підготовці до проведення слідчих (розшукових) дій (зокрема таких, як огляд, обшук, допит, тощо) та негласних слідчих (розшукових) дій (зокрема, контроль за вчиненням злочину). Типова інформаційна модель особи злочинця, що вчиняє корупційні злочини у сфері діяльності органів місцевого самоврядування, постійно деталізується та розширюється за рахунок отриманої слідством інформації, дозволяє сформувати повний всебічний криміналістичний портрет злочинця та використовувати його у ході здійснення розкриття і розслідування злочинів.

Список використаної літератури:

1. Задорожний С. А. Механізми запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади [Текст] : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / С. А. Задорожний; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2017. – 251 с.
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – 05.04.2001 № 2341-III – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Тищенко В. В. Технология доказывания виновности подозреваемого / В. В. Тищенко // Юридичний вісник. – 2015. – № 4. – С. 154-162.
4. Зелинский А. Ф. Криминальная психология / А. Ф. Зелинский. – Киев : Юринком Интер, 1999. – 240 с.